

رابطه مؤلفه‌های مدیریت جهادی در بیانات مقام معظم رهبری، با محبوبیت

سردار سلیمانی و اولویت‌بندی آن‌ها

افسانه اکبری^۱

چکیده:

هدف اصلی از انجام پژوهش پیش‌رو بررسی رابطه مؤلفه‌های مدیریت جهادی بیانات مقام معظم رهبری در محبوبیت سردار سلیمانی و اولویت‌بندی آن‌ها است. جامعه آماری، کلیه دبیران و اولیای مدارس خاص (تیزهوشان، شاهد و نمونه) دخترانه مقطع متوسطه اول شهر بوشهر در سال تحصیلی ۹۸-۹۹ است؛ که بنا بر آمار رسمی، ۸۰ نفر است. روش پژوهش، توصیفی از نوع دلفی و همبستگی است. ابزار پژوهش، دو پرسشنامه محقق ساخته است. از روش‌های آمار توصیفی مانند درصد فراوانی، میانگین، انحراف استاندارد و روش آمار استنباطی ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چند عامل مدل اینتر مورد بررسی قرار گرفت. یافته‌ها نشان داد که ۵ مؤلفه از مؤلفه‌های مدیریت جهادی منتخب خبرگان پژوهش با محبوبیت سردار سلیمانی رابطه دارند و از میان مؤلفه‌های متعدد مدیریت جهادی از دیدگاه رهبر معظم انقلاب در محبوبیت سردار سلیمانی با توجه به مقادیر تی و بتا به ترتیب ابعاد خدمت با نیت الهی، تخصص، علم و درایت، شوق خدمت و روحیه خدمت‌گزاری بی‌منت، بصیرت و عدم غفلت از وجود دشمن، تداوم و استقامت در کار دارای اولویت‌های اول تا پنجم می‌باشند.

واژگان کلیدی:

رهبر، رابطه، سردار سلیمانی، مدیریت جهادی، محبوبیت.

❖ مقدمه

مدیریت با توجه به ارزش‌های حاکم بر جوامع و زیربنای اعتقادی و فلسفه اجتماعی هر جامعه تعریف می‌شود. ایران که داعیه رهبری جهان اسلام را پس از قرن‌ها و با زحمات زیادی و به لطف خداوند متعال پیدا کرده است، نیازمند سبک خاصی از مدیریت برای تنظیم و پیشبرد آرمان‌های مقدس اسلام است.

مدیریت جهادی را می‌توان یکی از مفاهیم جدید در علم مدیریت دانست که متناسب با شرایط اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و امنیتی کشور ایران است. البته همان‌طور که مفهوم مدیریت سابقه‌ای دیرینه در تمدن تاریخی و منابع دینی دارد ولی کلیت مدیریت به‌عنوان یک علم، از اواخر قرن هجدهم میلادی با تئوری تقسیم کار آدم اسمیت شکل گرفته است؛ مفهوم مدیریت جهادی، در حالی که سابقه دیرینه‌ای در تمدن ایرانی و منابع دین مبین اسلام دارد و مبانی فلسفی و الگوی علمی خود را از این منابع می‌گیرد، یک مفهوم جدید به شمار می‌آید. مدیریت جهادی درواقع سبکی برخاسته از تفکر بومی و متناسب با مقتضیات فرهنگی و اجتماعی ایران است. از ویژگی‌ها این مدیریت خدمت با نیت الهی، خستگی‌ناپذیری، استقامت در کار، انعطاف‌پذیری، سرعت عمل، ابتکار و خلاقیت، مدیرپرووری، شجاعت، مسئولیت‌پذیری همراه با اخلاص و فروتنی است (تاج‌آبادی و همکاران، ۱۳۸۸).

الگوها و سبک‌های مدیریت در کشورهای مختلف متناسب با شرایط ملی، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و منابع انسانی آن‌ها طراحی و تدوین می‌شود و نمی‌تواند یک الگوی مدیریتی را به‌صورت کامل از یک فرهنگ و کشوری خاص، به‌صورت تقلیدی در یک فرهنگ و کشور دیگر استفاده نمود. هر سازمانی با مسئله مدیریت محیط داخلی و خارجی خود مواجه است. بسیاری از کشورهای درحال توسعه به‌ویژه کشورهای مسلمان مانند ایران اسلامی به دنبال مدلی مناسب برای مدیریت سازمان‌های خود هستند لذا وجود مدل مدیریتی جامع که در آن پیش‌زمینه‌های فرهنگی، سیاسی، اجتماعی، جغرافیایی، مذهبی و ملیتی کشورها در نظر گرفته

شده باشد و هم جنبه‌های علمی را در برگیرد و هم از جهت بومی و دینی با فرهنگ ملی و اسلامی هم‌خوانی داشته باشد برای نیل به اهداف والا و اساسی انقلاب اسلامی ایران ضرورت دارد.

مدیریت جهادی یک مدیریتی است که در حقیقت مبتنی بر ارزش‌های ایرانی-اسلامی یعنی نظام ارزشی‌اش ایرانی - اسلامی است که تعریف می‌شود. مدیریت جهادی از قدرت رسمی و غیررسمی به‌طور توأمان بهره‌گیری می‌کند؛ یعنی قدرت رسمی را ساختارهای سازمانی در اختیار مدیر قرار می‌دهند. قدرت غیررسمی قدرت کاریزماتیک است که هر مدیری به لحاظ شخصیتی باید این قدرت را داشته باشد و می‌تواند کسب کند. مدیریت جهادی می‌تواند بصیرت و آگاهی از شرایط درونی و بیرونی باشد. به این معنا که یک مدیریت جهادی حتماً با بصیرتی که از محیط داخل سازمان و محیط خارج از سازمان خودش دارد باید صورت بپذیرد. مدیریت جهادی انعطاف‌پذیر و تحول‌گرا است. مدیریت جهادی یک سبک ثابت نیست؛ بلکه با توجه به محیط پیچیده و پویای خودش می‌تواند انعطاف‌پذیر و تحول‌گرا باشد (قائدعلی و عاشوری، ۱۳۹۳: ۸۰).

سردار سلیمانی نمونه فردی است که تمام مؤلفه‌های مدیریت جهادی را دارا بود راز محبوبیت ایشان را باید در رعایت اصول اخلاقی از سوی وی جستجو کرد. هرگاه که نام یک نظامی را می‌شنویم، بلافاصله چهره‌ای مغرور و تا حدی متکبر و خشن و باصلابت نظامیان در ذهن ما خطوط می‌کشد. چهره‌ای که کلمات او همراه با قاطعیت نظامی و آمرانه و متکی به قدرت اسلحه و مستظهر به نیروهای تحت امر است. البته این‌ها برای یک نظامی لزوماً منفی نیست، شاید لازمه یک نظامی هم باشد ولی سلیمانی فراتر از این یک فرد مستقل، اخلاقی، سیاست‌مدار و با روابط عمومی بسیاری قوی و متواضع بود به‌نحوی که می‌توان او را یک نظامی عارف دانست که فقط برحسب اتفاق به کسوت نظامی در آمده است ولی جالب آن‌که در این کسوت نیز بهترین عملکرد را داشته است و در نزد دوست و دشمن به احترام از او یاد می‌شود.

مقام معظم رهبری در خطبه نماز جمعه از سردار سلیمانی به‌عنوان یک مکتب نام بردند و فرمودند «مکتب سلیمانی»، این شهید بزرگوار درواقع یک مکتب بودند، مکتبی سرشار از واژه‌های انسانیت از جمله اخلاص، ولایت‌پذیری، شجاعت، ذکاوت، مدیریت، تواضع و مردمی بودن و

❖ فرمودند: آمریکایی‌ها کسی را که سرشناس‌ترین و قوی‌ترین فرمانده مبارزه با تروریسم بود ترور کردند! (بیانات مقام معظم رهبری، ۹۸/۱۰/۲۷).

یک سؤال بسیار مهم و بنیادین برای نسل جوان و امروز و فرداهای ماست و آن اینکه اساساً سردار سلیمانی چرا و چگونه سردار سلیمانی شد؟ این چرایی و چگونگی سلیمانی‌شدن و تبدیل شدن او به مکتب بسیار مهم است، چون ما شهدای برجسته فراوانی داشته‌ایم و در میان آن شهدا این شهید عنوان «مکتب» را به خود اختصاص داده آن هم از زبان یک عالم ربانی دینی، فقیه جامع‌الشرایطی که ولایت و رهبری دینی و سیاسی جامعه و بلکه به‌نوعی امت اسلامی را بر عهده دارد و فرمانده کل قوا و فرمانده شخص شهید سلیمانی بوده و در طول چهار دهه با سردار سلیمانی ارتباط داشته و سردار سلیمانی در ذیل و ظل ایشان چه در زمان امام خمینی (ره) به‌عنوان اینکه ایشان نماینده امام در شورای عالی دفاع بودند و در جبهه‌ها حضور فعالی داشتند و چه در دوران رهبری امام خامنه‌ای که شکل دیگری پیدا کرد و وقتی ایشان می‌گویند «مکتب سلیمانی»، معلوم است مسأله حساس، مهم و ضروری است. چهره قاسم سلیمانی به‌گونه‌ای است که اگر او را در لباس غیرنظامی ببینید متوجه نمی‌شوید که مهم‌ترین فرمانده نظامی منطقه است. گمان می‌کنید یک عابد و فردی عادی است که تمایزی میان او و مردم معمولی نیست.

دلایل محبوبیت شهید قاسم سلیمانی هر چه باشد، حضور ده‌ها میلیون نفر در مراسم تشییع و بدرقه فرمانده نیروی قدس سپاه پاسداران، نشان داده است اکثریت قریب به‌اتفاق مردم ایران همچنان دوستدار و علاقه‌مند به افرادی هستند که هر کدام نماد یا وجهی از منظومه عقیدتی انقلاب اسلامی ایران هستند. یا این‌طور می‌توان گفت که همچنان تنها فرزندان انقلاب هستند که می‌توانند یک موج بی‌سابقه از مقبولیت و محبوبیت عمومی را در تراز آنچه در مراسم‌های تشییع پیکر شهید قاسم سلیمانی دیدیم، ایجاد کنند.

اشتیاق مردم نه‌تنها در ایران، بلکه در گستره جغرافیای مقاومت در مراسم بدرقه و تشییع شهید سلیمانی یک واقعیت بسیار بزرگ را در مقابل دید همگان قرار داد و آن اینکه ملت و به تعبیری امت، همچنان دل‌داده مسیر انقلاب اسلامی و مردهای اصیل آن هستند. این مهم‌ترین پیام، دلیل عمده ناراحتی و عصبانیت دشمنان جمهوری اسلامی و سربازان داخلی و خارجی آنهاست.

مراسم‌های بدرقه پیکر پاک حاج قاسم سلیمانی و هم‌زمان‌شان و اشتیاق بی‌نظیر مردم به پاسداران انقلاب اسلامی آن‌قدر مهم و واجد ارزش است که قاعدتاً برای فهم مختصاتی از اثرات و ارزش‌ها و پیام‌های آن نیازمند گذشت زمان هستیم.

سرداران زیادی در جهان و ایران بوده‌اند که خدمات نظامی برجسته‌ای کرده‌اند، ولی هیچ‌گاه مثل شهید سلیمانی مورداحترام نبوده و نفوذ پیدا نکرده‌اند. علت چیست؟

سؤال اصلی ما در این پژوهش این است که دلیل محبوبیت سردار سلیمانی چیست؟ آیا مؤلفه‌های مدیریت جهادی در بیانات مقام معظم رهبری در محبوبیت سردار سلیمانی نقش دارد؟ اولویت آن‌ها کدام است؟

پیشینه پژوهش

نویسندگان روش استفاده‌شده	اهداف و یا سؤالات اصلی	مهم‌ترین یافته‌ها
	۱. شناسایی ویژگی‌ها و مؤلفه‌های سبک مدیریت جهادی با استفاده از تحلیل محتوا ۲. ارائه یک مدل مفهومی اولیه با استفاده از ویژگی‌ها استخراج‌شده ۳. دسته‌بندی ویژگی‌های مستخرج به دو دسته عام و خاص ۴. تقویت ادبیات مربوط به سبک مدیریت جهادی	ویژگی‌ها عام سبک مدیریت جهادی شامل: مسئولیت‌پذیری و تعهد فردی و اجتماعی، عقلانیت و خردورزی، مشارکت و کار گروهی، رویکرد راهبردی و آینده‌نگری، رویکرد کلی‌نگری و انعطاف‌پذیری، توجه به علم و خلاقیت‌پذیری، نظارت و کنترل و خودارزیابی، تعارض سازنده، بهره‌وری و بهینه‌سازی، ارتباطات صمیمی، توانمندی‌های فردی و مدیریت منابع انسانی؛ و ویژگی‌ها خاص شامل: ویژگی‌ها فردی (خدمت‌محوری، تقوا محوری، دین‌مداری، تواضع و فروتنی، خوش‌رویی، وقار و متانت، ساده زیستی و قناعت، پیشگامی در خودشناسی، تالش خستگی‌ناپذیر، امر به معروف و نهی از منکر، پرهیز از منفعت‌طلبی اعتقاد به اصل همه باهم؛ رویکرد ساختاری- ارزشی (تمرکز اعمال بر تقرب الهی، مسئولیت در برابر خدا، کار به‌عنوان ادای تکلیف، قداست سازمان و محل

کار، تقوا، عدالت محوری، تکلیف گرایی، الگو بودن (رویکرد ارتباطات باز بر مبنای اسلام (خدمت به مردم در جهت رضای خدا، عیب پوشی، صمیمیت، مردم نوازی، سعه صدر، روحیه ایثارگری، مدارا و همراهی با مردم، صداقت در رفتار و گفتار، بخشش و عفو، در دسترس بودن)؛ اولویت دادن به مسائل ارزشی و معنوی) عبادت تلقی کردن کار، عبادت دانستن خدمت به مردم، ارزش محوری، جهاد با نفس، تعالی گرایی، استفاده از نیروهای متعهد و متخصص، توجه به مسائل معنوی (توجه به مبانی اسلامی و انقلابی) تعهد نسبت به انقلاب، استقلال طلبی و آزادی خواهی، ولایت محوری، توجه به آرمان های انقلاب اسلامی، حفاظت و صیانت از دستاوردهای انقلاب، تلفیق شعور دینی و آینده نگری، توجه به خودکفایی در تولید؛ تلفیق شعور دینی و آینده نگری، توجه به خودکفایی در تولید؛ و در نهایت در بعد نظارت و کنترل ارزشی خودکنترلی بر مبنای نظارت الهی، ارزیابی و ارزشیابی الهی، سختگیری و سازش ناپذیری در برخورد با تخلفات)		
بر اساس یافته های مقاله رتبه اهمیت مؤلفه های مدیریت جهادی یکسان و مساوی نیست. مؤلفه شایسته سالاری مهم ترین مؤلفه در مدیریت جهادی و بعد از آن مؤلفه های مسئولیت پذیری، وجدان کاری و حسن خلق در رتبه های بعدی اهمیت قرار دارند.	سؤال: سؤال اصلی پژوهش آن است که ویژگی های شخصیتی سیاست گذاران در راهبرد مدیریت جهادی کدام است؟ و اولویت بندی این ویژگی های شخصیتی چگونه است؟	کیانی زاده میثم، گلشنی علیرضا (۱۳۹۵) روش تلفیقی کیفی- کمی
نتایج این پژوهش نشان می دهد که آرمان گرایی واقع گرایانه در مدیریت جهادی، شامل مضامین اصلی مدیریت دانش، نگاه غیر ماشینی یا انسانی به نظام سازی، رهبری و نه اداره،	هدف: شناسایی اصول حاکم بر مدیریت جهادی با تحلیلی کیفی از تجربه مدیریت جهادی در کشور است.	علی شیری، محمدمهدی، تولایی، روح اله، بیدی، مجتبی

نوآوری، عدم تقلید، نگاه سیستمی، آرمان‌خواهی و چشم‌انداز وسیع و عمیق است.	(۱۳۹۵)، توصیفی تحلیلی	
نتایج نشان داد که از بین ابعاد مدیریت جهادی که شامل مدیریت خدامحوری، نهادینه کردن اخلاق و ارزش‌های دینی، قناعت و توجه به بیت‌المال، مدیریت مشارکت‌پذیر، سخت‌کوشی و خستگی‌ناپذیری، خودباوری و انعطاف‌پذیری و تشکیلات بود، در معادله رگرسیون با تحلیل مسیر معنی‌دار بود. بدین معنی که حداقل یکی از متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته تأثیر دارد که در این فرایند نهادینه کردن اخلاق و ارزش‌های دینی، سخت‌کوشی و خستگی‌ناپذیری قابلیت پیش‌بینی را در اقتصاد مقاومتی دارند.	حسین‌پور داوود، رضایی منش بهروز، محمدی سیاهبومی حمیدرضا (۱۳۹۵) - توصیفی پیمایشی هدف: بررسی ارتباط بین مدیریت جهادی و استراتژی‌های اقتصاد مقاومتی انجام شده است	
یافته‌ها نشان می‌دهند که قرب الهی، توکل، آینده‌نگری و دوراندیشی، واقع‌گرایی، عقلانیت و خردورزی، اشاعه وحدت، مدیریت راهبردی سرمایه انسانی، مدیریت راهبردی علم و فناوری، خودارزیابی و بهبود مستمر و در نظر گرفتن مدیریت به عنوان «آزمایش» از جمله مهم‌ترین موارد قابل توجه در رابطه با مدیریت جهادی هستند.	هدف: هدف این مقاله بررسی مفهوم‌پردازی مدیریت جهادی در پرتو آموزه‌های نهج‌البلاغه است.	عبدی، بهنام و توکلی، میثم (۱۳۹۵) - روش کیفی با رویکرد استقرایی
با بهره‌گیری از اندیشه‌های مقام معظم رهبری، با نیت الهی، خستگی‌ناپذیری، استقامت در کار، انعطاف‌پذیری، سرعت عمل، ابتکار و خلاقیت، شجاعت، مسئولیت‌پذیری همراه با اخلاص و فروتنی و ... باعث می‌گردد، در هر شرایطی در مسیر روبه‌جلو، همراه با پیشرفت همه‌جانبه گام بردارد؛ از آلوده شدن کارکنان یگانه‌ای نظامی آجا جلوگیری کند؛ و در راستای تأمین امنیت ملی و منافع ملی کشور گام بردارد.	هدف: هدف این مقاله بررسی مدیریت جهادی بر اساس اندیشه‌های مدیریتی فرماندهی معظم کل قوا (مدظله- العالی) در کارایی مأموریت‌های محوله آجا	ارحامی، موسی (۱۳۹۶) - روش کیفی توصیفی

نتیجه پژوهش به عمل آمده حاکی از این است که آشنایی فرماندهان با سبک مدیریت جهادی باعث می‌گردد که امورات محوله را با نیت الهی، خستگی ناپذیری، استقامت در کار، انعطاف‌پذیری، سرعت عمل، ابتکار و خلاقیت، شجاعت، مسئولیت‌پذیری همراه با اخلاص و فروتنی و... انجام دهند؛ و در هر شرایطی مسیر روبه‌جلو همراه با پیشرفت همه‌جانبه گام بردارند و از آلوده شدن خود و کارکنان در زمینه‌های امنیتی و شبه امنیتی جلوگیری نموده و در راستای تأمین امنیت ملی و منافع ملی کشور و توسعه فرهنگ دفاعی گام بردارند.	هدف: در این پژوهش تلاش شده است جایگاه مدیریت جهادی در الگوی مطلوب فرماندهی نظامی مورد بررسی قرار گیرد.	شمشیری، مهدی و دانش تبار، بهمن (۱۳۹۶) - روش توصیفی
در پایان، ۱۸ گزاره، ۴ مؤلفه و ۳۲ زیرمؤلفه به شرح زیر احصاء گردید: مفهوم مدیریت جهادی با ۳ زیر مؤلفه؛ الزامات مدیریت جهادی با ۱۰ زیر مؤلفه؛ ویژگی‌های مدیریت جهادی با ۶ زیر مؤلفه؛ دستاوردهای مدیریت جهادی با ۱۳ زیر مؤلفه.	هدف: تبیین مؤلفه‌های مدیریت جهادی، برگرفته از بیانات عالمانه مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) و ارائه به جامعه مدیریتی کشور به منظور به کارگیری و اجرایی کردن رهنمودهای ایشان در جامعه اسلامی است.	افتخاری، اصغر، زرگرزاده، محمدعلی و شمشیری، مهدی (۱۳۹۷)
نتایج به دست آمده بیانگر آن است که مؤلفه‌های مدیریت جهادی احصاء شده در پژوهش‌های مورد نظر، در قالب ۱۱ مقوله ساخت جهادی، انعطاف‌پذیری، رابطه ولایی، مجاهدت محوری، مشارکت‌پذیری، تکلیف‌مداری، شایسته سالاری، تفکر پیشرو، معنویت محوری، رشدگرایی و استکبارستیزی با زیرمقولات مختلف طبقه‌بندی می‌شوند. نتایج این پژوهش می‌تواند در قالب راهبردهای تربیتی به منظور ارتقای عملکرد سازمان‌های آموزشی مورد استفاده قرار گیرد.	هدف: شناسایی و طبقه‌بندی مؤلفه‌های مدیریت جهادی به منظور به کارگیری آن‌ها در سازمان‌های آموزشی بود.	موسی‌زاده، زهره، کشاورز سوسن، مقدم، فرشته (۱۳۹۷) روش کیفی تحلیل متن
یافته‌های این پژوهش، مضامین شکل‌گرفته‌ای در سطوح ده‌گانه هستند که ذیل سه بُعد «محیط امیرالمؤمنین»، «ویژگی‌های ایشان» و «نظام	هدف: هدف از این پژوهش، به دست آوردن مضامین و قضایای بنیادین سیاست	افجه‌ای، علی‌اکبر، خاشعی، وحید، فربهی،

احمد، خزائی، داود (۱۳۹۸) روش تحلیل مضمون متن	و مدیریت جهادی در سیره و سخنان امیرالمؤمنین در نهج البلاغه است	سیاست و مدیریت جهادی «طبقه‌بندی شدند و شبکه مضامین منسجمی حول این موضوع به دست آمد. همچنین بیست‌ونه قضیه بنیادین توصیفی مبتنی بر این شبکه به دست آمد. به‌عنوان نتیجه نهایی پژوهش داده‌های به‌دست‌آمده از شبکه مضامین و قضایای بیست و نه‌گانه مبتنی بر آن در قالب سه بُعد، ده مؤلفه و سی‌ودو شاخص بازآرایی شدند.
صادقی، شیوا، صولتی، سمیه (۱۳۹۸) -توصیفی تحلیلی	هدف: بررسی اقتدار در گفتمان سردار قاسم سلیمانی با تکیه بر سازه‌های معنا ساز	نتایج پژوهش نشان می‌دهد که سردار سلیمانی در گفتمان خویش از ظرفیت‌های زبانی و گزینش‌های گزراپی و وجهیتی به‌خوبی در راستای کانونی سازی فرهنگ شهادت و برجسته‌سازی گفتمان «خود» و کمرنگ ساختن گفتمان «دیگری» در پیوند با تروریسم بهره برده است؛ در سطح اندیشگانی شمار فراوان فرایندهای مادی، دال بر اهمیت بازخوانی کنش‌های منفی و فعالیت‌های ددمنشانه ترامپ است. در این راستا، استفاده از بندهای خبری، بر غلبه عنصر گزارشی و قطعیت دیدگاه سردار نسبت به جنگ‌افروزی و جنایات آمریکا در منطقه دلالت می‌کند. پس از جملات خبری با شمار بندهای پرسشی مواجه هستیم که از ارزش زیبایی‌شناختی برخوردار است، چنانکه در تمامی موارد با مقوله‌بندی توییخ و سرزنش، آمریکا را در پیوندی ابدی با تروریسم، ویرانی و کشتار قرار می‌دهد.
پوراسدی، محمد و حامد نوربخش (۱۳۹۹) - روش توصیفی از نوع همبستگی	هدف: بررسی نقش مدیریت جهادی در عملکرد کارکنان (اندیشه‌های مقام معظم رهبری) در سازمان‌های امنیتی است	همبستگی بالا بین متغیرهای مدیریت جهادی و عملکرد کارکنان دارد.

سردار شهید حاج قاسم سلیمانی به عنوان یکی از پدیده‌های عرصه مقاومت و سیاست جهان معاصر مطرح است. موضع‌گیری‌های برجسته و بی‌نظیر این شهید در عرصه‌ها و مباحث مختلف همواره مدنظر شخصیت‌های متعدد بوده است. بررسی ادبیات این شخصیت نشان می‌دهد که وی تأثیرپذیری فراوانی از کلام معصومین علیهم‌السلام به‌ویژه حضرت امیرالمؤمنین (علیه‌السلام) در نهج‌البلاغه داشته است. پژوهش حاضر در صدد است با بررسی محتوای سخنرانی‌های این شخصیت والامقام میزان تأثیرپذیری وی از کلام امیرالمؤمنین در نهج‌البلاغه را بررسی نماید. از نتایج به‌دست‌آمده در این پژوهش این است که وی در مباحث اعتقادی و کلامی بیشتر از مفاد سخنان امام علی (علیه‌السلام) استفاده کرده است.	هدف: بررسی محتوای سخنرانی‌های این شخصیت والامقام میزان تأثیرپذیری وی از کلام امیرالمؤمنین در نهج‌البلاغه	محسنی، حسین و شیخی، فرشته (۱۳۹۹) - توصیفی-تحلیلی
گفتمان سلیمانی، امتزاجی از خصایص انسانی و راهبردی‌های عقیدتی و سیاسی است؛ یک انسان مخلص و پاک و یک سرباز و سردار انقلابی استکبارستیز. سلوک شهید سلیمانی مانند یک دستورالعمل و نسخه انسان‌ساز در تراز مدیر و مجاهد انقلابی شفافیت‌بخش است و ویژگی‌های انقلابی و سیاسی او همچون یک مرز و منظومه بسیار شفاف و تفسیرناپذیر در مسائل مختلف داخلی و خارجی، راهگشا و چراغ راهنماست.	هدف: بررسی ویژگی‌های سردار رشید حماسه‌ساز شهید سلیمانی	رضائیان، زهرا. (۱۳۹۹) - تحلیلی توصیفی

چارچوب نظری پژوهش

مدیریت: به‌عنوان فرایند به‌کارگیری مؤثر و کارآمد منابع مادی و انسانی در برنامه‌ریزی، سازمان‌دهی، بسیج منابع و امکانات، هدایت و کنترل تعریف شده است که برای دستیابی به اهداف

سازمانی و بر اساس نظام ارزشی موردقبول صورت می‌گیرد (الوانی، ۱۳۹۳: ۴۸). «مدیریت به نظارت، اشراف، برنامه‌ریزی، جهت‌دهی و هدف معین کردن نیاز دارد» (بیانات مقام معظم رهبری، ۱۳۸۳/۰۹/۲۶) و «مسئولیتی است که قانون، موازین پاسخگویی آن را مشخص کرده است و هرکس به اندازه حوزه اختیارات، باید پاسخگو باشد» (بیانات مقام معظم رهبری، ۱۳۸۲/۰۲/۲۲).

شیوه رهبری و مدیریت تابعی از ارزش‌های حاکم بر بافت سازنده یک جامعه (تمدن) است و بدیهی است چگونگی ماهیت عناصر تشکیل‌دهنده یک جامعه، خود نوع خاصی از نظام ارزشی، ساخت فرهنگی و شیوه خاص مدیریت را اقتضا می‌کند.

جهاد در لغت از ریشه جَهد و جُهد و به معنای مشقت و زحمت است و همچنین به معنای توان و طاقت و سختی نیز بکار می‌رود.

جهاد: به معنای هرگونه کوشش در راه خدا و تلاش برای انجام نیکی‌هاست. جهاد یعنی تلاش و کوشش در راه ارزش‌های والا. جهاد به معنی کوشش وسیعی است که قدمتی به اندازه قدمت بشریت دارد. جهاد تلاش اعتقادی، خودآگاهانه، همه‌جانبه، همگانی و همیشگی است. جهاد چه در سطح خرد و چه در سطح کلان از انگیزه‌های درونی افراد سرچشمه می‌گیرد. در این رابطه بیان نمونه‌ای از قضاوت معمار بزرگ جمهوری اسلامی ایران و جهاد حضرت امام خمینی ره کافی به نظر می‌رسد که می‌فرمایند: «جهاد شمایل دنیای آزادی و استقلال و عرصه کار و تلاش و پیکار بر علیه فقر و تنگدستی، رذالت و ذلت است». بدیهی است این ره‌توشه را باید مروهون تلاش‌های خالصانه کارکنان، کارشناسان و مدیریت اثربخش با روحیه جهادی دانست (باقرزاده، ۱۳۸۹: ۳۵).

مدیریت جهادی: مقوله ایست همزاد انقلاب اسلامی که آثار مبارک آن در فرازهایی از دوران دفاع مقدس و خصوصاً نهاد جهاد سازندگی ظهور و بروز کرده است. فرایندی که از واژه‌های برجسته آن ادای تکلیف و هم‌راستایی با اراده الهی در جهت تشکیل، حفظ و تحکیم پایه‌های حکومتی برآمده از اسلام ناب محمدی (صلی‌الله علیه و آله) بوده است.

❖ مدیریت جهادی عنوانی است که اولین بار در نامگذاری سال ۱۳۹۳ هجری شمسی «سال اقتصاد و فرهنگ با عزم ملی و مدیریت جهادی» توسط سیدعلی خامنه‌ای، رهبر جمهوری اسلامی ایران مورد استفاده قرار گرفت.

بی‌شک مدیریت جهادی دارای شاخص‌ها و مؤلفه‌هایی است که اگر در مدیریتی معین و جاری و ساری باشد می‌توان آن را جهادی نامید. مهم‌ترین مؤلفه‌ها و ارزش‌های هویت‌ساز گفتمان مدیریت جهادی از دیدگاه مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) به شرح ذیل است:

۱. خدمت با نیت الهی: در مدیریت جهادی خدمت‌رسانی به مردم نه برای کسب مال و مقام دنیوی بلکه در جهت قرب الهی و رضایت پروردگار انجام می‌شود و مدیر جهادی در قبال خدمتی که به مردم ارائه می‌دهد هیچ‌گونه چشم‌داشت مادی و دنیوی ندارد و هدف خود را رضایت پروردگار خویش می‌داند.

۲. تخصص، علم و درایت: تخصص می‌تواند افزایش بهره‌وری شود و توجه به علم زمینه را برای به‌روزرسانی خدمات و فعالیت‌ها آماده می‌کند و هر دوی این‌ها میسر نمی‌شود مگر در سایه درایت و کاردانی.

۳. تداوم و استقامت در کار: مدیر جهادی به‌راحتی در برابر مشکلات دست‌ها را به نشانه تسلیم بالا نمی‌برد، بلکه از ناکامی‌ها و شکست‌ها پلی برای پیروزی می‌سازد و چون که به‌درستی هدف و نیت خود ایمان دارد به حرکت خود ادامه می‌دهد تا به سرمنزل مقصود برسد.

۴. شوق خدمت و روحیه خدمت‌گزاری بی‌منت: در مدیریت جهادی اصل بر خدمت‌رسانی به مردم و رفع مشکلات آنان است و مدیر جهادی در این راه از هیچ‌گونه اقدامی فروگذاری نمی‌کند و چون که نیت او الهی و در جهت رضایت پروردگار است فعالیت خود را بدون هیچ‌گونه منتی انجام می‌دهد و در مقابل آن از مردم انتظاری ندارد.

۵. انعطاف‌پذیری و سرعت عمل: در مدیریت جهادی سرعت عمل و رفع نواقص و کمبودها یکی از مؤلفه‌های مهم و حیاتی خدمت‌رسانی محسوب می‌شود؛ زیرا ایجاد وقفه در فعالیت‌ها و کار امروز را به فردا انداختن نتیجه‌ای جز نارضایتی مردم به همراه نخواهد داشت.

۶. اعتمادبه نفس و خودباوری: یک مدیر جهادی در درجه اول باید دارای اعتمادبه نفس و خودباوری باشد زیرا در غیر این صورت نمی‌تواند برنامه‌های خود را پیش ببرد و تحت تأثیر فشارهای گروهی و جناحی از اهداف و برنامه‌های خود دور می‌شود.

۷. جوان‌گرایی و اعتماد به نسل جوان در مدیریت: در مدیریت جهادی در کنار مدیران و چهره‌های باتجربه و کارآزموده سعی می‌شود که از جوانان نیز استفاده شود تا در آینده در صورت کنار رفتن مدیران باتجربه جامعه از نیروهای شایسته و کاردان خالی نشود و نیروهای جوان بتوانند جای آن‌ها را پر کنند

۸. بصیرت و عدم غفلت از وجود دشمن: دشمنی‌ها را نباید فراموش کرد، دشمن‌ها را نبایستی از یاد برد. یک جبهه دشمن در مقابل ما وجود دارد. ما امروز در مسئله امنیتان، در مسئله اقتصادمان، در معیشتمان، در فرهنگمان، در مسئله جوان‌ها، در مسئله آسیب‌های اجتماعی باید توجه کنیم که نقش این دشمن چیست و در همه مسائل براساس این سیاست‌گذاری کنیم، براساس این قانون‌گذاری کنیم، براساس این اقدام کنیم، براساس این حرف بزنیم. غفلت از دشمن افتخار ندارد؛ بدانیم دشمن هست. بعضی‌ها اعتراض می‌کنند که آقا، شما چرا دائماً می‌گویید دشمن دشمن؛ خب [اگر] نگوئیم، یادمان می‌رود که دشمن داریم و آن‌وقت دشمن در غفلت ما می‌آید هر کار دلش خواست می‌کند (موحد، ۱۳۸۶: ۳۵).

به عبارت دیگر مدیریتی که مبتنی بر برنامه‌ریزی، سازمان‌دهی، نظارت و کنترل، انگیزش، ارتباطات، هدایت و تصمیم‌گیری جهادی است مدیریت جهادی نام دارد. مدیریتی برگرفته از مدیریت اسلامی و با هدف قرب به خدا و گرامی داشتن مردم که در آن تعهد از محوری‌ترین مؤلفه‌های آن است.

این نوع مدیریت، یک «کالبد» و یک «روح» دارد، کالبد آن با پوشاندن لباس شریعت بر پیکر مدیریت صوری و ظاهری دنیوی جاری و امروزی حاصل می‌شود و روح آن، نیت قلبی ناشی از ایمان مدیر است که به نبوت و ولایت برمی‌گردد.

فرق این نوع مدیریت که از ترکیب اضافی جهادی یا اسلامی برخوردار است با مدیریت مطلق، در این است که مبنای آن را «نظام ارزشی اسلام» می‌سازد. درواقع تفاوت اصلی مدیریت جهادی با سایر سبک‌های مدیریت در پیش‌فرض‌ها و مبانی فکری آن‌که مقتبس از مدیریت

اسلامی است، است. لذا مدیریت جهادی، بایستی از دستاوردهای علم مدیریت در دنیا (نظیر دستاوردهای علمی روش‌شناسی) برای ساختارمند کردن محتوای خود استفاده کند. بنا به تعبیر مقام معظم رهبری «اگر مدیریت جهادی یا همان کار و تلاش با نیت الهی و مبتنی بر علم و درایت حاکم باشد، مشکلات کشور در شرایط کنونی فشارهای خباثت‌آمیز قدرت‌های جهانی، قابل حل است و کشور حرکت روبه‌جلو را ادامه خواهد داد» (تنهایی و همکاران، ۱۳۹۵: ۳۳). محبوبیت: در لغت‌نامه دهخدا [مَبِی ی] (ع مصدر جعلی، اِ مص) (از: محبوب + ئیت مصدری) محبوب بودن. مورد مهر و دوستی بودن تعریف شده است. امروزه هر انسانی بر آن است تا در جامعه خود و در نزد افکار عمومی عزیز و آبرومند و مورد احترام قرار گیرد، عده‌ای از افراد جامعه به واسطه داشتن جایگاه و مقام‌های اجتماعی خوب و عده‌ای هم به واسطه ویژگی‌های رفتاری مناسب و کاریزما بودن در نزد مردم محبوب هستند و پی بردن به میزان محبوبیت این اشخاص در جامعه می‌بایست از روش‌ها و مدل‌های دقیق‌تر و کارشناسانه استفاده نمود.

از منظر قرآن ایمان و عمل صالح داشتن انسان را در نزد دیگران عزیز و محبوب می‌سازد (الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وُدًّا). ای کسانی که ایمان آورده و اعمال صالح انجام دهند خداوند برای آنان محبتی در دل‌ها قرار خواهد (مریم / ۹۶).

منظور از محبوب بودن در میان مردم، محبوب بودن حقیقی و واقعی است؛ یعنی فرد با نیت خیر و رفتار صادقانه به‌گونه‌ای با مردم برخورد کند که به دل آن‌ها بنشیند و دوستش بدارند. در محبوبیت حقیقی مورد نظر ما، فرد از صمیم قلب در تلاش است تا با دیگران مهربان بوده و خواسته‌های احتمالی آن‌ها را انجام دهد (خبرگزاری تابناک، ۱۳۹۵).

رهبر معظم انقلاب اسلامی در یکی از سخنرانی‌های خود فرمودند آنچه انقلاب اسلامی به مردم ما داد مدیریت جهادی بود. مدیریت جهادی در همه صحنه‌ها و عرصه‌ها به کار می‌آید. مدیریت جهادی را همان دین‌محوری، باورهای اعتقادی و مسئولیت در برابر تکالیف الهی محور تلاش و کوشش جهادگران معنا کرده‌اند، هرچند مدیریت جهادی هر چه که باشد، حتماً دینی و اسلامی هم هست و با هم ارتباط مستقیم دارند. پیرو نامگذاری سال ۱۳۹۳ هجری شمسی با عنوان «سال اقتصاد و فرهنگ با عزم ملی و مدیریت جهادی» توسط سیدعلی

خامنه‌ای، رهبر جمهوری اسلامی ایران و سخنان وی در مورد بکارگیری مدیریت جهادی در اداره کلیه امور کشوری و لشکری، هر ساله مدیران برگزیده جهادی کشور طی همایشی با عنوان همایش ملی مدیریت جهادی معرفی و با اهدای نشان مدیر برگزیده جهادی کشور و لوح مورد تقدیر قرار می‌گیرند.

در باب سردار سلیمانی گاهی ویژگی‌هایی که داشته و بیان کرده‌اند که برخی از آن‌ها اخلاقی و معنوی و ناظر به زندگی است، برخی مربوط به بصیرت اجتماعی و انقلابی و سیاسی اوست و برخی ناظر به قدرت دیپلماتیک و بین‌المللی ایشان است.

کاریزما یا فرهنگندی یک ویژگی کاملاً شخصی است که عمدتاً نیز غیرارادی است. جذابیت غیرعادی و دارا بودن صفت‌های ویژه و ممتاز و منحصر به فردی است که موردپسند و ستایش تعداد زیادی از دیگر انسان‌ها قرار گیرد؛ از ابعاد فرهنگندی است که می‌تواند منجر به هدایت قلوب و محبوبیت شود. کاریزما می‌تواند شامل چهره، گفتار، رفتارها و حتی زبان بدن باشد. شخصیت شهید سلیمانی را به همه این لحاظ‌ها می‌توان شخصیتی فرهنگندی به حساب آورد. این ویژگی سردار سلیمانی نه تنها موجب محبوبیت ایشان شده بود بلکه توانمندی فوق‌العاده رهبری در میدان نظامی به ایشان اعطا کرده بود که نه تنها نیروهای نظامی تحت امر بلکه سایر نیروهای نظامی نیز از ایشان حساب می‌بردند. مک‌کریستال رئیس پیشین فرماندهی مشترک عملیات ویژه آمریکا و نویسنده کتاب «رهبران جهانی: افسانه و واقعیت» می‌گوید: «او (قاسم سلیمانی) بهترین کسی است که آن‌ها (ایرانیان) دارند. ما زمانی که برای مقابله با ایرانی‌ها تلاش می‌کردیم، او را موردبررسی قرار دادیم. او را زیر نظر گرفتیم، او وقتی در میدان جنگ است، بسیار کاریزماتیک است. فرمانده نیروی قدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی جزو کاریزماتیک‌ترین رهبران نظامی جهان است و کارهایش را با آرامش و اثربخشی فوق‌العاده انجام می‌دهد.»

روز ۱۳ دی با تصویب شورای فرهنگ عمومی در تقویم کشور به «روز جهانی مقاومت - شهادت الگوی اخلاص و عمل سردار سپهبد قاسم سلیمانی به دست استکبار جهانی» نام گرفت. جبهه مقاومت در بالاترین سطح مبارزه با دشمن است، نیاز مبرمی به «اخلاص» دارد. به همین دلیل فرمانده کل قوا دستور داده‌اند «در این مبارزه عظیمی که در مقابل شماسست و باید آن را ادامه بدهید، من تقویت جانب معنوی را واجب می‌دانم.» و بدانیم اگر اخلاص بود

«همه مشکلات حل خواهد شد، همه راه‌ها گشاده خواهد شد؛ این اگر شد، رحمت الهی و کمک الهی شامل حال خواهد شد.» زیرا انسان‌ها ضعیف‌اند؛ اما «وقتی یک انسان کوچک و ضعیف و ظرف محدودی، خودش را به اقیانوس بی‌پایانی وصل می‌کند، دیگر هیچ عاملی وجود ندارد که بتواند بر او فائق آید». از طرفی اکنون به برکت خون شهدای اسلام، به‌ویژه شهادت سپهد شهید سلیمانی، جوانان زیادی شوق شهادت دارند. اشتیاقی که روز به روز بیشتر می‌شود و همه یک پرسش مهم دارند: «راه شهادت چیست؟» سپهد شهید سلیمانی خود پاسخ این سؤال را داده است. او به همه مشتاقان شهادت این‌گونه می‌گفت «بدانید تا کسی شهید نبود، شهید نمی‌شود. شرط شهید شدن، شهید بودن است.» در حقیقت کلید اصلی آسمانی شدن، «اخلاص» است. این همان تعبیر دیگری است از روایت معروف «موتوا قَبْلَ أَنْ تَمُوتُوا» (پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله‌العظمی سیدعلی خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، ۱۳۹۸).

مبانی مدیریت جهادی از منابع اسلامی قرآن و روایات کشف و استخراج و با بهره از نظر علما و رهبران دینی (امام خمینی «ره»، مقام معظم رهبری و ...) تشریح می‌شود. مبانی انتزاعی، ذهنی و ناظر بر هست هاست. مبانی در لغت‌نامه دهخدا چنین تعریف شده است: عمارت‌ها، بناها و بنیان‌ها، بنیادها و اساس‌ها. برای بقا و حفظ هر موضوعی باید از اصول و مبانی آن حراست نمود. مبانی بنیان و شالوده‌ای است که بر اساس مفروضات اساسی شکل گرفته است و اصول بر آن استوار می‌گردد. مبانی جریان فکری است که اصول از آن منتج می‌شوند. مبانی مدیریت جهادی درواقع مفروضات بنیادین و یک سلسله مباحث وابسته به هم و زیربنایی می‌باشند که دکرترین مدیریت جهادی، بر اساس آن‌ها بنا می‌شود و برای تعیین اهداف و اصول به کار می‌آیند. برخی از مبانی مرتبط با مدیریت جهادی که از مطالعه و تفاسیر آیات، استناد روایات و شرح علماء به‌دست می‌آید، به این شرح است: خداباوری، معادباوری، باور به حضور و آزمایش الهی، ولایت باوری، تکلیف‌گرایی، مردم‌باوری، توکل و باور به نصرت الهی، نگرش متعادل به دنیا و آخرت، توجه به ساحت‌های وجودی انسان و قیام برای خدا. (رضائیان، ۱۳۹۳: ۹۲).

هر یک از نظریه‌ها و مکاتب مدیریتی مشهور، حاصل نوعی اندیشه و نظر دانشمندان و متخصصان راجع به انسان، سازمان، جامعه، اقتصاد، تولید و جهان است. محور و مرکز اغلب تفکرات و آراء در غرب، اصالت منافع و سود مادی برای انسان، سازمان و جامعه است. بر مبنای این تفکرات، انسان (مدیران و کارکنان یک‌نهاد) با ایجاد رضایت مادی و معنوی از فعالیت‌ها و اقدامات به مقصود خود می‌رسند. از این‌رو، در این تفکرات نیازی به فعالیت‌های بیشتر و اهداف فراتر نظیر دستیابی به تعالی و کرامت انسانی نیست. بر اساس اندیشه‌ها و مبانی فکری مقام معظم رهبری (به‌عنوان مبدع و مروج تفکر مدیریت جهادی) تمامی ارزش‌های اسلامی موجود در واژه مقدس جهاد باید در مدیریت مدنظر قرار گیرد؛ بنابراین، مدیریت جهادی، برآیند مکاتب مدیریتی در چارچوب نظام ارزشی مورد تأکید اسلام است. مدیریت جهادی ترکیبی است از «واژه‌های مدیریت و جهاد»؛ که اولی ناظر به عمل و دومی گویای یک ارزش دینی است، پس تحقق مدیریت جهادی نیازمند تقویت دو سامانه در کنار هم است. دو سامانه‌ای که ناظر به عمل و ارزش‌ها باشد. همچنین با توجه به تعاریفی که به‌صورت خاص از دو واژه «مدیریت» و «جهاد» ارائه می‌شود، می‌توان گفت مدیریت جهادی یعنی: علم و هنر رهبری و کنترل فعالیت‌های دسته‌جمعی، مبتنی بر مبارزه نه‌تنها در عرصه نظامی، بلکه در تمامی عرصه‌های علمی، سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و... برای نیل به اهداف راهبردی و کلان یک ساختار و رفع موانعی که در رسیدن به آن وجود دارد. مدیریت جهادی ورای یک مکتب یا نظریه مدیریتی، حاصل جمع مکاتب و نظریه‌های مدیریتی و ارزش‌های الهی است. در مدیریت جهادی، تمامی معیارهای کارایی و اثربخشی موردنظر مکاتب مدیریت موردتوجه بوده و علاوه بر آن‌ها باید نظام ارزشی اسلام در حد و اندازه واژه مقدس جهاد، در محوریت و مرکزیت برنامه‌ها و اقدامات مدیران، مدیریت‌ها و سازمان‌ها قرار گیرد. واژه مدیریت جهادی از دو جزء مدیریت و جهاد تشکیل شده است. تاکنون تعاریف متعددی برای مدیریت ارائه شده است که برخی از آن‌ها عبارت است از: مدیریت فرآیند به‌کارگیری مؤثر و کارآمد منابع مادی و انسانی در برنامه‌ریزی، سازمان‌دهی، بسیج منابع و امکانات، هدایت و کنترل است که برای دستیابی به اهداف سازمانی و بر اساس نظام ارزشی موردقبول صورت می‌گیرد. (خبرگزاری سلام سربدار، ۱۳۹۳).

❖ ارائه فرضیات پژوهش

در این پژوهش به دنبال این هستیم که به بررسی رابطه مؤلفه‌های مدیریت جهادی با توجه به بیانات رهبر معظم انقلاب در محبوبیت سردار سلیمانی بپردازیم، چراکه برای داشتن ایرانی سربلند و موفق و پیروز نیازمند وجود مدیرانی که خود الگوی مدیریت جهادی باشند، هستیم. لذا با توجه به مؤلفه‌های متعدد مدیریت جهادی از دیدگاه مقام معظم رهبری با توجه به نظرخواهی از اساتید رشته علوم تربیتی شهر بوشهر تنها به بررسی پنج فرضیه زیر خواهیم پرداخت:

۱. بین خدمت با نیت الهی و افزایش محبوبیت سردار سلیمانی رابطه معنی‌دار وجود دارد.
۲. بین تخصص، علم و درایت و افزایش محبوبیت سردار سلیمانی رابطه معنی‌دار وجود دارد.
۳. بین شوق خدمت و روحیه خدمت‌گزاری بی‌منت و افزایش محبوبیت سردار سلیمانی رابطه معنادار وجود دارد.
۴. بین بصیرت و عدم غفلت از وجود دشمن و افزایش محبوبیت سردار سلیمانی رابطه معنی‌دار وجود دارد.
۵. بین تداوم و استقامت در کار و افزایش محبوبیت سردار سلیمانی رابطه معنی‌دار وجود دارد.

روش پژوهش

روش این مقاله از نوع کاربردی است. روش پژوهش، توصیفی از نوع دلفی و همبستگی است. در این پژوهش به بررسی رابطه و اولویت‌بندی مؤلفه‌های مدیریت جهادی با توجه به بیانات مقام معظم رهبری در محبوبیت شهید سردار قاسم سلیمانی از دیدگاه دبیران و اولیای مدارس خاص دخترانه (تیزهوشان، شاهد، نمونه) مقطع متوسطه اول سال تحصیلی ۹۸-۹۹ در شهر بوشهر پرداخته شده است.

روش گردآوری اطلاعات در این پژوهش کتابخانه‌ای (جهت مطالعه مبانی نظری و مفاهیم پیشین) و میدانی برای اجرای پرسشنامه است.

ابزار تحقیق، دو پرسشنامه محقق ساخته است. در ابتدا با استفاده از روش دلفی و نمونه‌گیری هدفمند از ۱۰ تن از اساتید عضو هیأت علمی دانشگاه‌های شهر بوشهر با رشته علوم تربیتی در

مورد انتخاب ۵ مؤلفه از ۸ مؤلفه مدیریت جهادی در بیانات مقام معظم رهبری نظرخواهی شد. سپس برای هر مؤلفه زیر مؤلفه با نظر خبرگان جهت تدوین سؤالات پرسشنامه دوم تعیین شد و بعد از پایان یافتن کار جمع‌آوری اطلاعات و حذف پرسشنامه‌های ناقص و بی‌جواب، سرانجام کار توصیف و تحلیل آماری بر روی ۸۰ پرسشنامه انجام گرفت. بر این اساس، پرسشنامه‌ها مجدداً شماره‌گذاری شده و اطلاعات هرکدام از آن‌ها کدگذاری گردید. کدهای داده شده به سؤالات پرسشنامه‌ها وارد کامپیوتر شده و با استفاده از بسته‌ی نرم‌افزار کامپیوتری SPSS در محیط ویندوز تحلیل شد. در تحلیل داده‌ها، ابتدا با استفاده از روش‌های آمار توصیفی مانند جداول فراوانی، درصدها، میانگین، انحراف معیار توصیف شدند. در سطح آمار استنباطی هر یک از فرضیه‌های پژوهش با استفاده از روش‌های پیشرفته آمار استنباطی مانند روش آماری رگرسیون چند عامله مدل ایتر و ضریب همبستگی پیرسون مورد بررسی قرار گرفتند.

جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دبیران و اولیای مدارس خاص دخترانه (تیزهوشان، شاهد، نمونه) مقطع متوسطه اول در شهر بوشهر در سال تحصیلی ۹۸-۹۹ است که طبق آمار رسمی برابر با ۸۰ نفر است. با توجه به جامعه آماری نیاز به نمونه‌گیری نمی‌باشد. برای سنجش روایی چندین پرسشنامه در زمینه مربوطه مطالعه شد، سپس مورد بررسی اساتید قرار گرفت تا تعیین نمایند که گویه‌ها صرفاً موضوع مورد بررسی را دقیق می‌سنجد. در نهایت ۳۰ سؤال بسته پاسخ تنظیم شد. مجموع نمرات هر آزمودنی در کل پرسشنامه بین ۱ تا ۵ است که بیانگر ارزیابی اعتماد سازمانی است (مطابق جدول ۲). پس از تهیه پرسشنامه، تعداد ۳۰ نسخه از آن تکثیر و به وسیله پاسخگویان که دبیران و کارکنان مدارس خاص مقطع متوسطه اول بودند، تکمیل گردید و سپس داده‌های جمع‌آوری شده را کدگذاری نموده و با استفاده از نرم‌افزار کامپیوتری اس پی اس پایایی گویه‌ها با استفاده از آزمون پایایی سنج آلفای کرونباخ محاسبه شد. پایایی پرسشنامه برابر ۹۱ درصد است.

جدول ۲. مقادیر آلفا متغیرهای پژوهش

ردیف	متغیر	مقدار آلفا
۱	خدمت با نیت الهی	۰/۹۵
۲	تخصص، علم و درایت	۰/۸۹
۳	شوق خدمت و روحیه خدمت‌گزاری بی‌منت	۰/۸۸
۴	بصیرت و عدم غفلت از وجود دشمن	۰/۹۳
۵	تداوم و استقامت در کار	۰/۹۰

در این پژوهش به دنبال دلایل محبوبیت سردار سلیمانی و رابطه آن با مؤلفه‌های مدیریت جهادی بودیم. سؤال اصلی ما این بود که آیا مؤلفه‌های مدیریت جهادی در محبوبیت سردار سلیمانی نقش دارد؟ اولویت‌بندی آن کدام است؟ در ابتدا به جمع‌آوری اطلاعات در مورد مفهوم مدیریت جهادی پرداخته و پس از مطالعه بیانات ذکرشده توسط مقام معظم رهبری با و با استفاده از روش دلفی و ده تن از اساتید عضو هیأت علمی رشته علوم تربیتی نظرخواهی شد و از بین ۸ مؤلفه ذکر شده در بیانات ارزشمند مقام معظم رهبری ۵ مؤلفه را انتخاب و جامعه آماری ما دبیران و اولیای مدارس خاص (تیزهوشان، شاهد، نمونه) مقطع متوسطه اول شهر بوشهر بود که طبق آمار رسمی تعداد آنان ۸۰ نفر بود. پس‌از آن به دنبال سؤالات پرسشنامه محقق ساخته بودیم و پس از بررسی آزمایشی روایی و پایایی آن به تحلیل داده‌ها با آزمون‌های spss پرداختیم.

یافته‌های پژوهش

در جدول ۳، درصد و تعداد دبیران و اولیای مدارس خاص دخترانه (تیزهوشان، شاهد نمونه) در مقطع متوسطه اول شهر بوشهر قید شده است.

جدول ۳. درصد و فراوانی نمونه بر حسب سمت

فراوانی	اولیای مدرسه	دبیران	مجموع
تعداد	۲۰	۶۰	۸۰
درصد	۲۵	۷۵	۱۰۰

در جدول ۴، ماتریس همبستگی بین متغیرهای مستقل و وابسته در این پژوهش ارائه شده است. برای بررسی این فرضیه‌ها از آزمون رگرسیون چندگانه مدل اینتر (Enter) استفاده شد. در این مدل مؤلفه‌های مدیریت جهادی به عنوان متغیر مستقل در نظر گرفته شدند و رابطه آن برافزایش محبوبیت سردار سلیمانی بررسی شد. در جدول ۵، مقادیر همبستگی چندگانه و مجموع مجذورات متغیرها گزارش شده است. با توجه به مقدار R^2 شخص می‌شود که ۵۱ صدم $R^2 = 0/519$ (519) از واریانس افزایش محبوبیت سردار سلیمانی سطح این عوامل قابل تبیین است. همچنین در این جدول مقادیر مجذورات رگرسیون ارائه شده است که مشاهده می‌شود مقدار F این جدول در سطح $0/05$ معنی‌دار است.

جدول ۴. ماتریس همبستگی بین متغیرهای مستقل و متغیر وابسته

متغیر ملاک: افزایش محبوبیت سردار		متغیر مستقل
مقدار	شاخص	
$۰/۳۴۱*$	ضریب همبستگی	خدمت با نیت الهی
$۰/۰۰۰$	سطح معنی‌داری	
$۰/۱۷۸*$	ضریب همبستگی	تخصص، علم و درایت
$۰/۰۰۶$	سطح معنی‌داری	
$۰/۰۸۵$	ضریب همبستگی	بصیرت و عدم غفلت از وجود دشمن
$۰/۱$	سطح معنی‌داری	
$۰/۱۱۸$	ضریب همبستگی	شوق خدمت و روحیه خدمت‌گزاری بی‌منت
$۰/۰۷۶$	سطح معنی‌داری	
$۰/۱۲۲*$	ضریب همبستگی	تداوم و استقامت در کار
$۰/۰۴۹$	سطح معنی‌داری	

جدول ۵. آزمون مجموع مجزورات و مقدار F

مدل	مجموع مجزورات	درجات آزادی	میانگین مجزورات	F	sig	R ²
رگرسیون	۱۶/۱۲۰	۵	۳/۲۲۴	۲۴۳/۳	۰/۰۰۰	۰/۵۱۹
باقی مانده	۷۴/۵۰۴	۷۵	۰/۹۹۴			
مقدار کل	۹۰/۶۲۴	۸۰				

در جدول ۶، مشخص می‌شود که از میان مؤلفه‌های مختلف در محبوبیت سردار سلیمانی با توجه به مقادیر تی و بتا به ترتیب ابعاد خدمت با نیت الهی، تخصص، علم و درایت، شوق خدمت و روحیه خدمت‌گزاری بی‌منت، بصیرت و عدم غفلت از وجود دشمن، تداوم و استقامت در کار دارای اولویت‌های اول تا پنجم می‌باشند.

جدول ۶. ضرایب رگرسیون مؤلفه‌های مدیریت جهادی و محبوبیت سردار سلیمانی

Sig.	t	ضریب استاندارد	ضرایب غیراستاندارد		ابعاد
		Beta	Std. Error	B	
۰/۰۰۰	۱۳/۱۳۷	۰/۴۲۷	۰/۰۸۹	۰/۳۸۵	خدمت با نیت الهی
۰/۰۰۰	۱۲/۲۶۲	۰/۳۰۳	۰/۰۶۸	۰/۴۱۰	تخصص، علم و درایت
۰/۰۰۰	۸/۱۶۷	۰/۳۷۳	۰/۰۷۴	۰/۲۸۷	بصیرت و عدم غفلت از وجود دشمن
۰/۰۰۰	۶/۴۷۲	۰/۲۲۰	۰/۰۹۳	۰/۲۰۲	شوق خدمت و روحیه خدمت‌گزاری بی‌منت
۰/۰۰۰	۷/۶۱۴	۰/۲۷۶	۰/۰۷۱	۰/۲۹۸	تداوم و استقامت در کار

بحث و نتیجه‌گیری

ایران که با تلاش بسیار و تقدیم خون هزاران شهید از صدر اسلام تا زمان انقلاب و پس از آن، در هشت سال دفاع مقدس به ثمر رسیده است و ان شاء الله به قیام نهایی حضرت ولی عصر (عج) متصل خواهد شد، نیازمند حفظ و حراست، بهبود مستمر و دستیابی به آرمان‌های مقدسی است که در دین مبین اسلام از آن یاد شده است. این مهم جز با تلاش خستگی‌ناپذیر، دانش‌بنیان و اتکای به نیروی درونی اسلام و کشور محقق نخواهد شد. مدیریت جهادی، یکی از مفاهیمی است که در این راستا می‌تواند نقش بسیار مهم و قابل توجهی ایفا کند، زیرا برابر فرمایش امام علی (علیه السلام)، اصلاح زمامداران مقدمه اصلاح جامعه است؛ بنابراین، تحقق مدیریت جهادی در جامعه اسلامی بر اساس بیانات مقام معظم رهبری، نیازمند توجه و حرکت مدیران بر اساس تقرب به خداوند سبحان است.

در این مقاله با مروری بر ادبیات مدیریت جهادی و بررسی مؤلفه‌های آن از دیدگاه مقام معظم رهبری تلاش شد، با استفاده از نظر اساتید علوم تربیتی تنها به بررسی رابطه پنج مؤلفه خدمت با نیت الهی، تخصص، علم و درایت، شوق خدمت و روحیه خدمت‌گزاری بی‌منت، بصیرت و عدم غفلت از وجود دشمن، تداوم و استقامت در کار بر محبوبیت سردار سلیمانی را با نظرخواهی از دبیران و اولیای مدارس خاص دخترانه (تیزهوشان، شاهد، نمونه) مقطع متوسطه اول در شهر بوشهر بررسی شود.

نتایج به‌دست‌آمده نشان داد که خدمت با نیت الهی از مهم‌ترین مؤلفه مدیریت جهادی مؤثر بر محبوبیت سردار سلیمانی از نظر دبیران و اولیای مدارس خاص دخترانه مقطع متوسطه اول شهر بوشهر است که با پژوهش‌های قاندرلی و عاشوری (۱۳۹۳) محسنی، حسین و شیخی، فرشته (۱۳۹۹)، کریمی، سید عبدالمجید (۱۳۹۹) و رضائیان، زهرا (۱۳۹۹) اشاراتی به آن شده بود ولی درباره بررسی رابطه آن ویژگی، با محبوبیت سردار سلیمانی کار نشده است.

تشییع و بزرگداشت میلیونی در جای‌جای جهان، اشک و آه مردم با هر اعتقاد و تفکری، جوشش غیرت دینی و مبارزه با استکبار، ایجاد ترس و واهمه در دل دشمن و بسیاری اتفاقات

دیگر که در این چند روز همه با چشمان خود دیدیم دلیلی نداشتند مگر محبوبیت بی حد و غیرقابل وصف سردار در دل‌های آزادگان جهان.

اما دلیل این محبوبیت چیست؟ چرا از کودک تا پیر همه دل داده یک فرمانده نظامی شدند؟ چرا حاضرند جان خود؟ را برای او فدا کنند؟

پاسخ را در کلام ولی امر خود یافتیم، «بدانید که مردم قدر حاج قاسم را دانستند و این ناشی از اخلاص است، اگر اخلاص نباشد این جور دل‌های مردم متوجه نمی‌شود؛ دل‌ها دست خداست، این که دل‌ها این جور همه متوجه می‌شوند نشان‌دهنده این است که یک اخلاص بزرگی در آن مرد وجود داشت.» پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله‌العظمی سیدعلی خامنه‌ای (مدظله‌العالی، ۱۳۹۸)

راز محبوبیت سردار در اخلاص او بود. راز محبوبیت علماء و شهدائی که بر دل‌ها حکومت می‌کنند نیز در اخلاص آن‌ها بوده و هست. اگر بخواهیم محبوب باشیم، بر دل‌های مردم اثر بگذاریم، صحبت‌هایمان از مرز گوش‌ها عبور کند و بر دل‌ها بنشیند باید مخلص باشیم، باید برای خدا کار کنیم، باید برای خدا درس بخوانیم و برای خدا زندگی کنیم.

روی عن ابی جعفر (ع): من طلب العلم لیباهی به العلماء او یماری به السفهاء او یصرف به وجوه الناس الیه فلیتبوء مقعده من النار.

از امام باقر (ع) روایت شده کسی که برای مباحثات کردن به علماء یا مجادله کردن با سفهاء یا جلب توجه مردم و شهرت، طلب علم نماید؛ در آتش جهنم خواهد بود.

فقط برای خدا باید فقیه شد. درس خواندن و فقیه شدن برای شهرت و ریاست یا مباحثات بر دیگران، محبوبیت که نمی‌آورد آخرت انسان را هم به تباهی می‌کشد و ارزشی برای انسان ندارد!

اخلاص که نباشد شرک اصغر می‌آید، شرک اصغر نامی است که پیغمبر اسلام (ص) بر ریا نهاده‌اند تا شدت و بزرگی گناه ریا بر همگان روشن شود. عاقبت ریاکار این‌گونه است که در روز قیامت وقتی خداوند جزای بندگان را می‌دهد، به اهل ریا می‌فرماید به آن کسانی که برایشان عمل می‌کردید مراجعه کنید و پاداش خود را از ایشان بگیرید و وقتی به آتش جهنم وارد می‌شوند، جهنم و اهل آن از شدت و گرمی آتشی که برای ریاکاران آماده شده می‌نالند...

قال الصادق (ع): من اراد الله عزوجل بالقليل من عمله اظهر الله له اكثر مما اراد و من اراد الناس بالكثير من عمله في تعب من بدنه و سهر من ليله ابى الله عزوجل الا ان يقلله في عين من سمعه (حسيني، ۱۳۸۷: ۲۰).

تخصص، علم و درایت، از دیگر مؤلفه مدیریت جهادی مؤثر بر محبوبیت سردار سلیمانی بود که در مورد مکتب شهید سلیمانی و چگونگی رسیدن ایشان به این موقعیت، اولین ویژگی که باید در ذهن ما متصور بشود، جامعیت بلکه جمع اضداد بودن ایشان هست؛ جامعیتی که از عقلانیت برمی‌آید که با پژوهش‌های محسنی، حسین و شیخی، فرشته (۱۳۹۹)، کریمی، سید عبدالمجید (۱۳۹۹) و رضائیان، زهرا (۱۳۹۹) اشاراتی شده بود ولی درباره بررسی رابطه آن ویژگی، با محبوبیت سردار سلیمانی کار نشده است.

پس عقلانیت پایه شخصیت اوست. دارا بودن صفای باطن و مهربانی و لطافت روحی در کنار صلابت و حماسه‌سازی که ایشان در میدان جنگ نسبت به دشمنان داشت، ترکیب زیبایی می‌آفریند. اگر سردار مهربان بود، بر اساس یک خصلت شخصیتی فردی نبود، بلکه عقلانیت دینی ایجاب می‌کرد که مهربان باشد و خدمت بکند. اگر ایشان نمی‌ترسید، به خاطر عقلانیت دینی است که کار را به دست خدا می‌داند. اگر شهید سلیمانی مذاکره‌کننده قوی در دیپلماسی بود، به خاطر عقلانیتی است که از دین پیدا کرده بود که باید مذاکره‌کننده قوی باشد. در مکتب حاج قاسم سلیمانی عقلانیت حرف اول را می‌زند و اگر این مکتب زیبایی‌ها دارد، به دلیل زیبایی عقلانیت و حکمت است. مکتب حاج قاسم سلیمانی سرشار از عقلانیت است و اگر سردار سلیمانی مقاومت می‌کرد، چون می‌دانست هزینه مقاومت کمتر از سازش است. این یک گزاره عقلانی است، اگر مقابل آمریکایی‌ها قدرتمندانه نیروها را بسیج می‌کرد و موفق می‌شد، به خاطر عقلانیتی بود که به ایشان می‌گوید دشمن ضعیف است و کدخدا نیست. ببینید ما به این دلیل حاج قاسم را یک مکتب می‌دانیم، ولی اگر غیر از این بود، ایشان را یک اعجوبه و استثناء می‌نامیدیم و حضرت آقا هم شهید را استثناء نام نبرد بلکه اولاً ایشان پدیده خیلی عجیب و غریبی نیست و شاگرد مکتب امام خمینی است و ثانیاً خودش صاحب مکتب است و باید این مکتب را مطالعه کرد و مثل شهید شد (پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله العظمی سیدعلی خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، ۱۳۹۸).

❖ شوق خدمت و روحیه خدمت‌گزاری بی‌منت تأثیر قابل‌توجهی در محبوبیت سردار سلیمانی داشت. مردمی بودن از سردار سلیمانی یک اسطوره جاودان ساخت؛ حضور سردار سلیمانی در عرصه‌های مختلف از جمله حوادثی مانند سیل و زلزله در بین مردم، وی را از یک شخصیت ملی و نظامی به یک شخصیت ملی و اسطوره جاودان تبدیل کرد که با پژوهش‌های محسنی، حسین و شیخی، فرشته (۱۳۹۹)، کریمی، سید عبدالمجید (۱۳۹۹) و رضائیان، زهرا (۱۳۹۹) اشاراتی شده بود ولی درباره بررسی رابطه آن ویژگی، با محبوبیت سردار سلیمانی کار نشده است... حجت‌الاسلام رفیعی استاد حوزه علمیه قم در بیاناتی خاطرنشان کرد: اگر خدا کسی را دوست داشته باشد به جبرئیل می‌فرماید من این مخلوقم را دوست دارم، تو هم او را دوست بدار، بعد خدا می‌فرماید این کافی نیست، به اهل آسمان و زمین ندا بده و محبت این فرد را در قلوب همه حتی در ملائکه قرار بده؛ «إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ الْعَبْدَ، قَالَ لَجِبْرِئِيلَ: يَا جِبْرِئِيلُ، أَنِّي أَحِبُّ فَلَانًا فَأُحِبُّهُ، فَيُحِبُّهُ جِبْرِئِيلُ، ثُمَّ يَقُولُ جِبْرِئِيلُ لِأَهْلِ السَّمَاءِ: إِنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَبَّ فَنَا فَأُحِبُّوهُ، فَيُحِبُّهُ أَهْلُ السَّمَاءِ. ثُمَّ يَضَعُ لَهُ الْقَبُولَ فِي الْأَرْضِ فَيُحِبُّهُ أَهْلُ الْأَرْضِ وَ فِي الْبَعْضِ مِثْلُ ذَلِكَ».

این استاد حوزه گفت: مردم هیچ انقلتی نسبت به سردار قاسم سلیمانی نداشتند، همه برای او بیرون آمدن و گریه کردند؛ این یعنی مردم انسان‌های مؤمن و خادم را دوست دارند. امام صادق (ع) فرمود: ثَلَاثَةٌ تُورِثُ الْمَحَبَّةَ الدِّينُ وَ التَّوَّاضُعُ وَ الْبَذْلُ؛ سه چیز است که محبت می‌آورد: اول؛ اهل تدین باشیم نه اهل دین‌بازی، دوم تواضع و سوم بذل آنچه که داریم در راه خدا بدهیم که ارزشمندترین آن جان است (پایگاه سخنرانی مذهبی، ۱۳۹۸).

بصیرت و عدم غفلت از وجود دشمن از عوامل مهم تأثیرگذار در محبوبیت سردار سلیمانی است که عامل اصلی بقای انقلاب، غافل نشدن از دشمن است و دشمن‌شناس‌ترین فردی که کنار مقام معظم رهبری می‌دیدیم سردار سلیمانی بود؛ که در پژوهش‌های محسنی، حسین و شیخی، فرشته (۱۳۹۹)، کریمی، سید عبدالمجید (۱۳۹۹) و رضائیان، زهرا (۱۳۹۹) اشاراتی شده بود ولی درباره بررسی رابطه آن ویژگی، با محبوبیت سردار سلیمانی کار نشده است.

مؤسسه امریکن انترپرایز در گزارشی که سال ۲۰۱۱ منتشر کرد، ادعا کرد که قاسم سلیمانی به‌عنوان یک «قهرمان جنگ» و «میهن‌پرست» شناخته شده بود که جان خود را برای به حداقل

رساندن تلفات نیروهایش در جنگ ایران و عراق به خطر می‌انداخت (سایت دیپلماسی ایرانی، ۱۳۹۷).

سلیمانی در رسانه‌های بین‌المللی، به‌عنوان فرمانده سایه توصیف می‌شد.

نیویورک تایمز، در سپتامبر ۲۰۱۳ او را به‌عنوان «دشمنی که هم موردتفر و هم مورد تحسین است» توصیف کرد. جان مگوایر افسر سابق سازمان سیا در عراق می‌گوید او «قوی‌ترین مأمور مخفی در خاورمیانه است ... و هیچ‌کس او را نمی‌شناسد».

هفته‌نامه آمریکایی نیوزویک در نسخه بین‌المللی خود در ۳ دسامبر ۲۰۱۴ تصویری از قاسم سلیمانی را بر روی جلد خود چاپ کرد و در کنار تصویر وی بر روی جلد خود نوشت: «اول با آمریکا می‌جنگید، الان داعش را درهم می‌کوبد، او فرد باهوشی و عاشق جنگ است و خودش هم می‌داند که زبده این کار است».

نظرسنجی تلفنی دانشگاه مریند از مردم ایران از سال ۲۰۱۶ میلادی اقدام به پرسش از محبوبیت چهره‌های سیاسی و اجتماعی نموده است که بر اساس آن قاسم سلیمانی همیشه در صدر قرار داشته و در سال ۲۰۱۸، ۸۳٪ از شرکت‌کنندگان در نظرسنجی درباره سلیمانی دیدگاه مثبت داشته‌اند.

در سال ۲۰۱۷ مجله تایم، سلیمانی را به‌عنوان یکی از ۱۰۰ شخصیت تأثیرگذار سال معرفی کرد. در پی این انتخاب کنت پولاک کارشناس سابق سی‌آی‌ای و تحلیلگر سیاسی نظامی خاورمیانه، در یادداشتی نوشت: «سلیمانی برای شیعیان خاورمیانه جذابیت ویژه‌ای دارد، چراکه معجونی است از جیمز باند، اروین رومل و لیدی گاگا» (خبرگزاری جهان نیوز، ۱۳۹۸).

تداوم و استقامت در کار از دیگر عوامل مهم تأثیرگذار در محبوبیت سردار سلیمانی است که در این مورد پژوهشی صورت نگرفته است و فقط کریمی، سید عبدالمجید (۱۳۹۹) در کتاب رفیق خوشبخت ما اشاراتی داشته است ولی درباره بررسی رابطه آن ویژگی، با محبوبیت سردار سلیمانی کار نشده است.

قطعاً مدیران با داشتن روحیه انتقادپذیری و مسئولیت‌پذیری و در بستر آینده‌نگری، واقع‌گرایی، شجاعت و عقلانیت، راهبردهایی همچون مشورت، امانت‌داری، صبر و استقامت و پرهیز از شتاب‌زدگی، اشاعه وحدت، مدیریت راهبردی علم و فناوری، مدیریت راهبردی منابع

❖ انسانی (مدیرپروری)، نگاه نظام‌مند (جامعیت و کل‌نگری)، روحیه همکاری مبتنی بر اعتماد متقابل، موقعیت‌شناسی و بهره‌گیری از فرصت‌ها، عدالت و خودارزیابی و بهبود مستمر را به کار گرفته و در نهایت مدیریت جهادی خواهند شد. مدیری که با ویژگی‌هایی همچون تقوا، قدرشناس در گشایش‌ها، پرهیز از افراط و تفریط (میان‌روی)، اطاعت از فرمانده (مدیر بالادست) و امام، رفتار مدیریتی، پرهیز از غرور و خودپسندی، نظم، مدیریت بر مبنای عملکرد، مدیریت از طریق ارزشیابی، وفای به عهد، پذیرفتن کار به اندازه توان، قناعت، مدارا نکردن با مخالفان حق، دوری از لجاجت، دوری از حسادت، همت بلند و دوری از سستی، دوری از ستم و شکرگزاری روزافزون مشخص می‌شود. (خبرگزاری کتاب ایران، ۱۳۹۹). همان‌طور که مشخص و مبرهن است، مدیریت جهادی مفهومی جامع است که ضمن مشخص کردن مسیر و روند حرکت مدیر، راهنمای عملی و کاربردی برای مدیران ارائه می‌کند و با در نظر گرفتن جنبه‌های مختلف قابل توجه در امر مدیریت، رابطه مدیر و زیردستان را تبیین و مدیر را به سمت هدف غایی خلقت هدایت می‌کند.

یافته‌ها نشان داد که از میان مؤلفه‌های متعدد مدیریت جهادی از دیدگاه رهبر معظم انقلاب در محبوبیت سردار سلیمانی با توجه به مقادیر تی و بتا به ترتیب ابعاد خدمت با نیت الهی، تخصص، علم و درایت، شوق خدمت و روحیه خدمت‌گزاری بی‌منت، بصیرت و عدم غفلت از وجود دشمن، تداوم و استقامت در کار دارای اولویت‌های اول تا پنجم می‌باشند.

استفاده از سبک مدیریت جهادی به عنوان یک سبک بومی و متناسب با شرایط ملی، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی ایرانی - اسلامی کشور ما یک الزام و امری ضروری و مهم است. فرهنگ جهادی، همان فرهنگ تحول و آینده‌ساز است. فرهنگ جهادی مجموعه‌ای از ویژگی‌ها و ارزش‌های مثبت مدیریت و مدیران جهادی برخاسته از رفتار و روابط کارکنان است که به نوعی نقش الگویی و مثال‌زدنی برای جامعه، رفتار اداری و رویه‌های اجرایی و مدیریتی در سایر حوزه‌ها و ارگان‌ها داشته است. اگر می‌خواهیم حاج قاسم باشیم و حاج قاسم‌های دیگری تربیت کنیم، می‌بایست خود را به چهار ویژگی معنوی مهم و بنیادی تربیت کنیم: «اخلاص»

«اعتماد به خدا»، «بصیرت» و «ایثار و گذشت». آری این ویژگی‌ها «قاسم سلیمانی» را تبدیل به «سردار دل‌ها، شهید حاج قاسم سلیمانی» کرد و این است راز محبوبیت حاج قاسم.

پیشنهادهای:

پیشنهاد می‌شود که الگوهای مدیریت‌های جهادی نظیر سردار سلیمانی‌ها در کتاب‌های درسی فرزندان ایران زمین تدوین شود تا از کودکی با این ایستادگی، مقاومت، رشادت‌ها، فداکاری‌ها و اخلاص در کار آشنا شوند. همچنین متخصصان فناوری نرم‌افزارهای قابل‌نصب برای گوشی‌های همراه جهت آشنایی کودکان با مؤلفه‌های مدیریت جهادی و سربلندی ایران عزیز تولید شود.

پیشنهاد می‌شود که برای آشنایی فرزندان ایران زمین کتابی با محتوای آشنایی با ایثار و شهادت به کتب درسی افزوده شود.

منابع و مآخذ

قرآن کریم

- ارحامی، موسی (۱۳۹۶). «مدیریت جهادی بر اساس اندیشه‌های مدیریتی فرماندهی معظم کل قوا (مدظله‌العالی) در کارایی مأموریت‌های محوله اجا»، تهران.
- افتخاری، اصغر؛ محمدعلی زرگرزاده و مهدی شمشیری (۱۳۹۷). «مؤلفه‌های مدیریت جهادی در بیانات امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)»، فصلنامه علمی - پژوهشی مدیریت نظامی، شماره ۷۰: ۸۷-۵۳.
- افجه‌ای، علی‌اکبر؛ وحید خاشعی؛ احمد فربهی و داود خزائی (۱۳۹۸). «مضامین و قضایای بنیادین سیاست و مدیریت جهادی امیرالمؤمنین در نهج‌البلاغه»، پژوهش‌های سیاسی اسلامی، شماره ۱۵: ۴۰-۱۲.
- الوانی، سیدمهدی (۱۳۹۳). مدیریت عمومی، انتشارات نی.
- باقرزاده، محمدرضا (۱۳۸۹)، «درآمدی بر نقش جهاد در تدوین دکترین سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران»، مجله معرفت سیاسی، شماره ۲: ۳۵.
- پوراسدی، محمد و حامد نوربخش (۱۳۹۹)، «نقش مدیریت جهادی در عملکرد کارکنان سازمان‌های امنیتی» فصلنامه علمی - پژوهشی مطالعات حفاظت و امنیت انتظامی، شماره ۵۴: ۸۱-۱۱۰.
- تاج‌آبادی، رضا، کریم مشایخی و امیر مرادی‌نژاد (۱۳۸۸). نقش فرهنگ جهادی در پیشگیری از بروز فساد اداری، تهران: دفتر نشر وزارت جهاد کشاورزی، دفتر نماینده ولی فقیه در وزارت کشاورزی.
- تنهایی، علیرضا؛ هادی رحمانی ساعد و قربان صبوری‌فر (۱۳۹۵)، «عوامل مؤثر در توسعه مدیریت جهادی در ناجای آینده»، فصلنامه مطالعات راهبردی ناجا، شماره ۲: ۵۳-۲۵.
- حسینی، سیدجواد (۱۳۸۷). «پرسش ما و پاسخ امام باقر علیه‌السلام»، نشریه پاسدار اسلام، شماره ۳۱۹.
- رضائیان، علی (۱۳۹۳). مبانی سازمان و مدیریت، انتشارات سمت.
- رضائیان، زهرا (۱۳۹۹)، «نگاهی به ویژگی‌ها سردار مکتب ساز، حاج قاسم سلیمانی»، فصلنامه علمی - تخصصی ویژه مبلغان، شماره ۲: ۲۸۹-۲۷۷.
- شمشیری، مهدی و بهمن دانش تبار (۱۳۹۶)، جایگاه مدیریت جهادی در الگوی مطلوب فرماندهی نظامی، تهران: نهاجا
- صادقی، شیوا و سمیه صولتی (۱۳۹۸)، «بررسی اقتدار در گفتمان سردار قاسم سلیمانی با تکیه برسازه‌های معناساز: نمونه سخنرانی خطاب به ترامپ»، دو فصلنامه جستارهای انقلاب اسلامی، شماره ۱: ۷۶-۵۴.
- عبدی، بهنام و میثم توکلی (۱۳۹۵)، «مفهوم‌پردازی مدیریت جهادی در پرتو آموزه‌های نهج‌البلاغه»، فصلنامه مطالعات مدیریت انتظامی، شماره ۲: ۲۰۵-۱۹۱.

قائدعلی، حمید رضا و مهدی عاشوری (۱۳۹۳). «مدیریت جهادی شیوه‌ای تحقیق‌یافته از مدیریت اسلامی (مطالعه موردی جهاد سازندگی در دهه نخستین انقلاب اسلامی ایران)»، *مجله مهندسی فرهنگی*، شماره ۸۲: ۶۷-۸۳. قربانی‌زاده، وجه‌اله؛ سیدمهدی الوانی و حسینعلی اصغرزاده رومیانی (۱۳۹۴). «تحلیل محتوای متون سبک مدیریت جهادی»، *فصلنامه مطالعات مدیریت انتظامی*، شماره ۲: ۲۵۰-۲۱۹.

کریمی، سیدعبدالمجید (۱۳۹۹). *رفیق خوشبخت ما*، مشهد: انتشارات زائر رضوی. محسنی، حسین و فرشته شیخی (۱۳۹۹). *تأثیر نهج‌البلاغه بر ادبیات مقاومت سردار شهید قاسم سلیمانی*، ششمین همایش ملی پژوهش‌های نوین در حوزه زبان و ادبیات ایران، تهران. موحد، خسرو (۱۳۸۶). *مدیریت جهادی تجربه‌ای موفق در جمهوری اسلامی ایران*. اولین همایش ملی فرهنگ و مدیریت جهادی، تهران.

منابع اینترنتی

بیانات پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله‌العظمی سیدعلی خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، (۱۳۹۸)، «مکتب حاج قاسم در گفت‌وگو با حجت‌الاسلام پناهیان»، ۱۳۹۸/۱۱/۲۵.

بیانات پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله‌العظمی سیدعلی خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، (۱۳۸۲/۰۲/۲۲)، در جلسه پرسش و پاسخ دانشجویان دانشگاه شهید بهشتی.

بیانات پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله‌العظمی سیدعلی خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، (۱۳۸۳/۰۹/۲۶) در دیدار استادان دانشگاه‌ها.

بیانات پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله‌العظمی سیدعلی خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، (۱۳۹۸/۱۰/۲۷).

بیانات پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله‌العظمی سیدعلی خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، (۱۳۹۸/۱۰/۱۳)، در منزل شهید سلیمانی.

خبرگزاری تابناک، (۱۳۹۵)، «محبوبیت چیست؟ محبوب کیست؟»، خادم‌زاده، وحید، کد خبر: ۲۲۳۱۴۹، تاریخ انتشار: ۱۴ اردیبهشت ۱۳۹۵.

خبرگزاری جهان نیوز، (۱۳۹۸)، «سرداری که دشمنان هم تحسینش می‌کردند»، جمعه ۱۳ دی ۱۳۹۸ ساعت ۱۴:۵۰، کد مطلب: ۷۱۳۴۷۱.

خبرگزاری دیپلماسی ایرانی، (۱۳۹۷)، «ژنرال امریکایی: قاسم سلیمانی در میدان نبرد بسیار کارزماتیک است»، ۳۰ آذر ۱۳۹۷ | ۱۲:۱۱ کد: ۱۹۸۰۷۳۲.

پایگاه سخنرانی مذهبی، (۱۳۹۸)، «راز محبوبیت سردار رشید اسلام، سپهبد شهید قاسم سلیمانی»، حجت‌الاسلام دکتر ناصر رفیعی، ۱۳۹۸/۲۲/۱۰.

❖ سایت خبری سلام سربدار، کوشکی، امین (۱۳۹۳)، «مدیریت جهادی چیست؟ (با تأکید بر منظومه فکری مقام معظم رهبری)»، کد مطلب ۷۰۹۷، ۱۳۹۳/۰۱/۰۶.

خبرگزاری کتاب ایران، (۱۳۹۹)، «جامعه و نظام اسلامی ما به امثال شهید سلیمانی به عنوان یک قدرت نرم نیاز دارد»، تاریخ انتشار: یکشنبه ۷ دی ۱۳۹۹ - ۱۵:۲۸، کد مطلب: ۳۰۰۴۷۰.